

BEREDSKAPSPOLISEN

INFORMATION & FAKTA

*Om beredskaps-
polisen och polisens
krishantering*

Sidan 2

*Utbildning och
organisation*

Sidan 3

*När kallas
beredskapspolisen in?*

Sidan 4

*Varför hemvärnet
inte kan ersätta
beredskapspolisen*

Sidan 5

*Frågor och svar om
beredskapspolisen*

Sidan 6

*Beredskapspolis-
förordningen*

Sidan 7

VARFÖR GER VI UT EN SKRIFT OM BEREDSKAPSPOLISEN NU?

Det har under det senaste året spridits en hel del vilseledande och ibland rent felaktig information om beredskapspolisen i media och vi vill med denna informationsskrift reda ut begreppen och ge en korrekt bild av beredskapspolisen.

Vi inom Beredskapspolisföreningen tycker att det är viktigt att både beslutsfattare och allmänhet får en riktig bild av polisens krishanteringsorganisation, beredskapspolisen. Inte minst eftersom den väntade svininfluensapandemin väntas slå till med kraft under hösten och viktiga samhällsfunktioner riskerar att slås ut. Det i kombination med Sveriges EU-ordförandeskap gör att polisens resurser väntas bli hårt ansträngda.

I denna skrift bemöter vi också Polisförbundets förslag om att ersätta beredskapspolisen med hemvärnet och på ett tydligt sätt förklarar varför förslaget bland annat är oförenligt med svensk lag.

- Styrelsen för Beredskapspolisföreningen

Beredskapspolisföreningen är en fristående ideell förening vars huvuduppgifter är att främja samvaron mellan beredskapspoliser i Sverige, verka för att beredskapspolisens kompetens utvecklas, samt verka för att beredskapspolisen som resurs kommer samhället till nytta

Medlem kan den bli som har genomgått RPS grundutbildning till beredskapspolis samt yrkespoliser med befattning inom beredskapspolisen.

BEREDSKAPSPOLISEN

Polisens krishantering

En händelse som är så omfattande eller allvarlig att polisen måste omprioritera sina resurser enligt särskilda rutiner utgör en s.k. särskild händelse. Det vakthavande befälet i respektive län fattar då beslut om insats till dess att polischefen är underrättad.

De flesta fall av särskilda händelser hanteras av den lokala polismyndigheten. Exempel på särskilda händelser är efterforskning av försvunna personer, rymning av personer som anses farliga, våldsamma upplopp eller oroligheter i samband med manifestationer eller idrottsevenemang, större händelse med många omkomna och skadade eller fara för mångas liv eller omfattande materiell skada, sabotage eller bombhot samt terroristangrepp.

Vid en räddningsinsats har polisen bl.a. följande uppgifter:

- Reglera trafiken för att insatsen ska kunna genomföras och bereda fri väg för räddningsfordon.
- Utrymma skadeplatsen och spärra av skadeområdet.
- Bevaka det avspärrade området.
- Ansvara för eftersökning av försvunna, skadade och chockade människor.
- Identifiera avlidna och skadade samt underrätta anhöriga.
- Söka och gripa ev. misstänkta gärningsmän.

En större polisinsats leds normalt av en polischef som har en ledningsstab. På fältet arbetar en polisinsatschef med en fältstab. Länspolismästaren är den som är ansvarig i varje polismyndighet för såväl daglig verksamhet som särskilda händelser. På nationell nivå har dock Rikspolisstyrelsen (RPS) det högsta ansvaret. Polisarbetet leds normalt av länspolismyndigheterna, även vid särskilda händelser. Det kan också vara en händelse som berör flera polismyndigheter. Till RPS hör organisatoriskt Rikskriminalpolisen (med Nationella insatsstyrkan), Säkerhets-

polisen, Polishögskolan samt Beredskapspolisen.

Beredskapspolisen

Polisens uppgift - såväl i fred som under höjd beredskap eller ofred - är att förebygga och uppdaga brott samt att förhindra att den allmänna ordningen störs. Därutöver skall man lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp där så lämpligen kan ske. Polisen ska även bevaka och skydda samhällets vitala system för elförsörjning, telekommunikationer, information och transporter med mera så att dessa fungerar så ostört som möjligt och inte utsätts för sabotagehandlingar.

1986 byggdes den organisation upp som fick namnet Beredskapspolisen. De uppgifter som tilldelades denna "allmänna" beredskapspolis visade tydligt att dess verksamhetsområde låg inom civilförsvaret. Man skulle i huvudsak ägna sig åt upprätthållande av ordning, trafikdirigering, avspärrning och bevakning av skadeplatser med mera. De vanliga uppgifter som vilar på polisen enligt polislagen kvarstår också under höjd beredskap. Den allmänna beredskapspolisen skulle då utgöra en förstärkning till yrkespolisen, vilket innebar att denna kunde disponeras för mer kvalificerade uppdrag.

Särskilda beredskapspolisen

1996 beslutade riksdagen att utöka beredskapspolisorganisationen med en särskild beredskapspolis. Denna skulle ha bättre utbildning och utrustning än den tidigare och även kunna användas till polisiära uppgifter i fredstid. Sedan 1 januari **2002** ska det därför finnas cirka 1500 särskilda beredskapspoliser utbildade och placerade vid polismyndigheterna runt om i Sverige.

Särskilda beredskapspolisen, som har samma verksamhetsområde som den tidigare beredskapspolisen, har idag helt ersatt denna och bär numera endast namnet **Beredskapspolisen**. Eftersom dagens beredskapspolis kan tas i bruk även i fredstid, vid allvarliga eller omfattande störningar på samhället från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, har utbildning och utrustning utökats. Även vid risk för sådana situationer kan beredskapspolisen sättas in. De beredskapspoliser som skrivit avtal med RPS anställs då för tillfällig tjänstgöring vid respektive polismyndighet, med polisens lön.

Utökad användning

Från och med **1 januari 2009** har förordningen om beredskapspolisen en ny lydelse (se sista sidan). De nya bestämmelserna innebär att möjligheterna att använda beredskapspolisen för vissa polisuppgifter utökas och att Rikspolisstyrelsen beslutar när beredskapspolisen skall tas i anspråk. Enhetens grundläggande arbetsuppgifter är räddningstjänst och befolkningsskydd men den ska också kunna användas för vissa andra polisuppgifter, t.ex. bevakningsuppdrag. Beredskapspoliser får precis som andra poliser använda våld när det är nödvändigt. I fredstid får dock inte polisen planera att sätta in beredskapspolis i situationer där det finns en påtaglig risk för att de kan komma att använda våld mot enskilda, t.ex. vid kravaller. Sådana uppgifter ska i stället, som tidigare, utföras av ordinarie polispersonal.

Visste du att

...det bara är polisen som får kontrollera fordon i ett evakuerat bostadsområde?

BEREDSKAPSPOLISEN

Utbildning

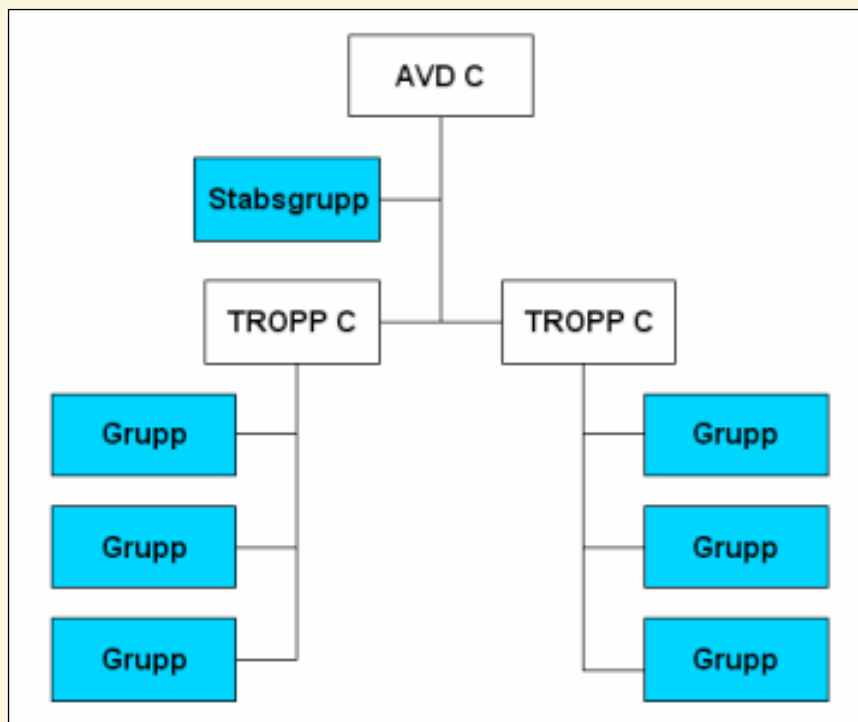
Grund- och repetitions-utbildning

Utbildningen till beredskapspolis omfattar idag fem veckors intensiv grundutbildning i specifika polisiära uppgifter. Därefter genomförs regelbundna utbildnings-tillfällen om en vecka vartannat år. Vid sidan av detta förekommer övningar. För utbildningen ansvarar Polishögskolan, med såväl egna lärare som andra instruktörer inom polisen.

Medel till utbildningen kommer ifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och man är logerad i lokaler som tillhandahålls av Försvarsmakten. Gruppcheferna, som leder sina grupper under alla moment, har dessutom fått genomgå en särskild ledarskaps-utbildning.

Tidigare krävdes genomförd värnplikt med goda vitsord för att kunna bli antagen som beredskapspolis. Detta krav är nu borttaget och istället har grundutbildningens längd ökats.

Organisation

Beredskapspolisen är indelad i avdelningar, med minst en avdelning för varje länspolismyndighet (fler i storstäderna). Varje avdelning är i sin tur indelad i grupper om cirka åtta personer och under utbildningen arbetar man gruppvis. Avdelningschef och ställföreträdande avdelningschef är yrkespoliser med erfarenhet av arbetsledning och/eller utbildning som polisinsatschef.

Gruppcheferna är erfarna yrkespoliser som genomgått särskild ledarskapsutbildning. De civilpliktiga beredskapspoliser som rekryteras ska förutom att vara ostraffade inte finnas med i något av polisens register. Dessutom skall de bedömas som lämpliga vid personliga intervjuer.

De individer som rekryterats blir efter genomförd grundutbildning civilpliktiga vid respektive polismyndighet. När styrkan är i tjänst har samtliga polismans befogenheter och skyldigheter. Det är alltid gruppcheferna (yrkespoliser) som har befälet och leder respektive grupp. En beredskapspolis agerar således aldrig på egen hand.

BEREDSKAPSPOLISEN

forts...

Beredskapspolisens utbildning omfattar bl.a. följande:

- Polisjuridik
- Sjukvård (L-ABC, HLR)
- Självskydd
- Handfängsel
- Gripandetekniker
- Expanderbar batong
- Kartkunskap
- Radiokommunikation
- Fordonskontroll
- Handhavande och brukande av polisens tjänstevapen Sig Sauer
- Eftersök av försvunnen / farlig person (enligt MSO-konceptet)
- Taktiskt genomsök av fastighet
- Ingripande mot folksamling
- Evakuering och bevakning (vid t.ex. farlig smitta)
- Polisiär kommendering
- Trafikdirigering
- Alkoholutandningsprov
- Grundläggande CBRN och explosiva medel
- OC-spray
- Kommunikativt och taktiskt förhållningssätt (Bastaktik)

Hårda krav på resultat

En beredskapspolis måste bli godkänd i samtliga utbildningsmoment för att få fortsätta som beredskapspolis.

Utrustning och bevapning

Beredskapspolisen är modernt utrustad och med utgångspunkt från de uppgifter enheten kan förväntas användas till. En beredskapspolis bär polisuniform med ett särskilt bröstblem "Beredskapspolis". Utrustningen är annars i stort sett densamma som för yrkespoliser. Avseende bevapning utbildas beredskapspolisen på polisens ordinarie tjänstepistol Sig Sauer samt OC-spray. När beredskapspolisen tjänstgjorde efter stormen Gudrun var endast gruppcheferna bevapnade.

Examensprov i användandet av expanderbar batong

När lämpar sig det att använda beredskapspolisen?

Från början var styrkans utbildning inriktad mot antisabotageverksamhet. Idag anses dock inte hotbilden mot riket vara av ett sådant slag. **Man inriktar därför utbildningen mer mot tänkbara krissituationer oaktat det råder höjd beredskap - då samhället utsätts för allvarliga eller omfattande påfrestningar i fred.** Exempel på sådana situationer är det stora raset i Tuve utanför Göteborg då ett helt bostadsområde med 67 villor rasade (och man på grund av resursbrist tvingades anlita bevakningsbolag), tågolyckan i Borlänge år 2000 där uppemot 1000 personer evakuerades och centrala delar av staden behövde spärras av och bevakas i 6-8 dygn (med stora resursbehov som följd) samt kommenderingen i samband med EU-toppmötet i Göteborg 2001.

Vid dessa tillfällen utgör beredskapspolisen, som är utbildad och utrustad för sådana uppgifter samt har polisiär befogenhet, en lämplig förstärkning till ordinarie polispersonal. **Andra aktörer, såsom hemvärn och bevakningsbolag, saknar polisiära befogenheter att ingripa vid t.ex. vägspärrar, fordonskontroller och områdesbevakning. Genom att använda beredskapspolisen kan grupper helt bestående av yrkespoliser frigöras så att dessa kan tillse mer kvalificerade uppgifter.**

BEREDSKAPSPOLISEN

Varför hemvärnet inte kan ta över beredskapspolisens uppgifter

Svenska Polisförbundet gick under våren och sommaren ut i media med ett förslag som går ut på att ersätta beredskapspolisen med hemvärnet. Man skriver att beredskapspolisens arbetsuppgifter bör flyttas över till hemvärnet, bland annat eftersom hemvärnet har tre månaders utbildning.

Det uppstår dock snabbt en mängd frågetecken kring detta förslag eftersom **hemvärnets utbildning syftar till väpnad strid och ingenting annat**. Faktum är att hemvärnets utbildning inte innehåller en enda timme polisiära moment eller räddningstjänst. Hemvärnet har trots detta, på frivillig basis, utnyttjats i olika räddningstjänstuppslag. Det har då handlat om att släcka bränder, fylla sandsäckar och liknande uppgifter.

En hemvärnsman får inte bevaka ett evakuerat bostadsområde eftersom denne t.ex. saknar befogenheter att kontrollera personer och fordon som passerar avspärningen. Försvarsmakten kan förvisso under exceptionella förhållanden ge polisen stöd vad avser stridsfartyg och flygunderstöd, men detta innebär inte att hemvärnet kan ersätta beredskapspoliser vid ordinära bevakningsuppgifter. Det skulle således inte hjälpa att man för över beredskapspolisens personal till hemvärnet eftersom man får en organisation som saknar laglig grund att agera. Polisförbundets argument faller således platt. **Hemvärnet kan inte och får inte utföra de uppgifter som beredskapspolisen är satta att utföra.**

Visste du att

...beredskapspolisen är speciellt utbildad i eftersök av försvunnen person?

Visste du att

...beredskapspolisen gjorde 228 ingripanden i samband med stormen Gudrun?

Vad är det för personer som blir beredskapspoliser?

Inom beredskapspolisorganisationen finns i stort sett samtliga yrkeskategorier representerade. Man kan hitta allt från jurister, flygkaptener, läkare, psykologer, IT-konsulter, väktare, ordningsvakter, byggarbetare, lastbilschaufförer, civilanställda inom polisen till brandmän och förskollärare. Listan kan göras mycket lång. Det som är gemensamt för alla är ett stort engagemang och viljan att ställa upp för samhället och hjälpa sina medmänniskor. Medelåldern inom beredskapspolisen är strax över 30, och både kvinnor och män finns representerade.

Beredskapspolisen genomför en nykterhetskontroll. Totalt genomförde man 39729 alkoholutandningsprov i trafiken åren 2006-2007.

BEREDSKAPSPOLISEN

Frågor & Svar

Är beredskapspolisen en ny poliskår?

Nej, beredskapspolisen är inte någon ”ny poliskår” – den tillhör organisatoriskt RPS sedan 1986 och är en del av nuvarande polisväsende.

Riskeras rättssäkerheten med en snabbutbildad polis?

För det första så är inte beredskapspolisen ”snabbutbildade” – utbildningen är utformad av Polishögskolan på beställning av Rikspolisstyrelsen och utbildningstiden är anpassad efter uppgifterna. För det andra, vad det gäller rättstryggheten – av de alternativ som står till buds; militärer, väktare och polisvolontärer, är beredskapspolisen den resurs som bäst garanterar rättssäkerheten. Jämför gärna med länder som Storbritannien där man sedan mer än 150 år har en polisiär resurs med samma utbildningslängd, vilket har gett stora samhällsvinster och skapat en värdefull brygga mellan polis och samhälle. En beredskapspolis leds också alltid av en yrkespolis som är utbildad tillsammans med sina beredskapspoliser och som har särskild ledarskapsutbildning.

Behöver man inte ha 2,5 år på polishögskolan för att kunna agera som polis?

Det är felaktigt att jämföra yrkespolisutbildningen med den som beredskapspolisen genomgår, eftersom uppgifterna skiljer sig markant åt. Beredskapspolisen ska inte ägna sig åt utredningsarbete, förhör, spaning, brottsplatsundersökningar, relationsvård etc. vilket är några exempel på vad som ingår i yrkespolisutbildningen. Däremot är beredskapspolisen utbildad på

evakuering, upprättande och bevakning av avspärningar, trafikkontroller, alkohol-utandningsprov, ingripande mot folksamling, nationell bastaktik, mm. Därutöver är beredskapspolisen speciellt utbildad i eftersök av försvunnen person enligt MSO-konceptet (Managing Search Operations), något som inte ingår i yrkespolis-utbildningen.

Hur skiljer sig beredskapspolisens uniform från yrkespolisens?

Vad beträffar beredskapspolisens uniform så har den tagits fram av Rikspolisstyrelsen och skiljer sig från en yrkespolisuniform genom att det står Beredskapspolis på bröstet och axelklaffar som bär beredskapspolisens emblem. Utöver detta står det beredskapspolis på den reflexväst som beredskapspoliser bär. Vi beredskapspoliser har inga synpunkter på hur RPS har utformat uniformen. Vi anser dock att det är viktigt att det framgår att en beredskapspolis agerar med polisbefogenheter. Det framstår då som fördelaktigt att man också bär en polisuniform, framför andra alternativ.

Vilken bevapning har beredskapspolisen?

Beredskapspolisens normala bevapning är batong och pepparspray, men har vid behov även pistol. Utbildningen i dessa moment sker enligt precis samma utformning och krav som yrkespolisutbildningen. Kraven är till och med högre för en beredskapspolis, eftersom godkänt resultat krävs i samtliga delar för att få kvarstanna i organisationen.

Borde inte hemvärnet kunna ersätta beredskapspolisen?

Nej, enligt svensk lagstiftning får polisen inte delegera sitt myndighetsutövande till någon annan. Läs gärna artikeln på sidan 5 för mer information.

Vad händer om en beredskapspolis begår tjänstefel?

Polisförbundet påstår att det inte finns något system som fångar upp när en beredskapspolis begår ett fel. Detta är felaktigt. En beredskapspolis kan, precis som en yrkespolis, skiljas från sin tjänst och åtalas för eventuella brott som denne begår. Det är dessutom lättare att skilja en beredskapspolis från sitt uppdrag än en yrkespolis, eftersom beredskapspolisuppgifterna inte uppbär samma arbetsrättsliga skydd. Något fackligt stöd tycks inte den enskilda beredskapspolisen kunna vänta sig heller.

Visste du att

...beredskapspoliser bidrar med kunskap och kompetens från en mängd civila yrken?

BEREDSKAPSPOLISEN

Finns det risk att personer söker sig till beredskaps-polisen för att få tillgång till hemlig information?

Den risken finns alltid, oavsett om det gäller beredskapspolisen eller den ordinarie yrkespolisen. Dock så har en beredskapspolis liksom en yrkespolis genomgått bakgrundskontroller och säkerhetsklassning. Det är polismyndigheten själv som efter säkerhetsprövning av SÄPO rekryterar den enskilda beredskapspolisen och kan när som helst skilja denne från sitt uppdrag. Förutom detta ska naturligtvis den rekryterade personen vara ostraffad och inte förekomma i några polisregister.

Vem beslutade om att Sverige skulle ha en beredskapspolis?

Beredskapspolisen har tillkommit genom ett väl avvägt riksdagsbeslut. Syftet med organisationen är att förstärka samhällets möjligheter att upprätthålla ordning och skydda medborgare i situationer där den vanliga polisen inte räcker till, ofta på grund av resursbrist.

Finns det några exempel på när beredskapspolisen skulle kunna vara behjälplig?

Förutom det ganska självklara, dvs vid naturkatastrofer, stora olyckor, pandemier eller eventuella terroristattentat så medger den nya beredskapspolisförordningen att beredskapspolisen kan nyttjas oftare. Till exempel så har dagens polisorganisation svårt att fullgöra sitt uppdrag på grund av den resursbrist som uppstår bland annat till följd av större bevakningsuppgifter vid internationella konferenser. Den ordinarie verksamheten går då på sparlåga vilket ytterst drabbar medborgarna. Här kan beredskapspolisen, under ledning av yrkespolis, avlasta den ordinarie personalen vid t.ex. avspärrningar och trafikdirigering. Detta ligger helt i linje med vad regeringen har uttryckt om sina avsikter med det nya regelverk som gäller från den 1 januari 2009.

Förordning (2008:1097) om beredskapspolisen

1 § Beredskapspoliser ska kallas in till polismyndigheterna under höjd beredskap eller då regeringen har beslutat om tjänstgöring enligt 4 kap. 8 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

2 § Beredskapspoliser som har ingått avtal med Rikspolisstyrelsen om tjänstgöring får också kallas in till en polismyndighet vid allvarliga eller omfattande störningar på samhället från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, eller vid risk för sådana störningar.

3 § Beredskapspoliser får delta i polisverksamhet som bedrivs med anledning av en sådan situation som avses i 1 eller 2 §.

4 § Beredskapspolisernas grundläggande uppgift är att delta i polisverksamhet som har anknytning till befolkningsskydd eller räddningstjänst. Beredskapspoliser får även utföra bevakningsuppgifter, tillträdesskydd och transporter.

5 § När beredskapspoliser deltar i polisverksamhet enligt 2 § får de inte användas i situationer eller för uppgifter där det finns en påtaglig risk för att de kan komma att använda våld mot enskilda.

6 § När en beredskapspolis deltar i polisverksamhet enligt 1 eller 2 § ska han eller hon stå under direkt ledning av en polis.

7 § Beredskapspoliser får tillfälligt kallas in till polismyndigheterna för övning och utbildning.

8 § Beslut om att kalla in beredskapspoliser enligt 2 och 7 §§ fattas av Rikspolisstyrelsen.

9 § Vad som i lag eller annan författning är föreskrivet om poliser gäller i tillämpliga delar även beredskapspoliser.

10 § En beredskapspolis ska bära klädsel eller kännetecken som gör det klart att personen tjänstgör som beredskapspolis.

11 § Rikspolisstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om beredskapspolisens organisation efter att ha hört Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Rikspolisstyrelsen får också meddela föreskrifter om utbildningens utformning och genomförande efter att ha hört Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Kontakta gärna oss:

Ordförande Mikael Sörensen

mikael.sorensen@beredskapspolisen.org

Sekreterare Urban Nordell

urban.nordell@beredskapspolisen.org

Mer om beredskapspolisen:

www.polisen.se

www.beredskapspolisen.org

BEREDSKAPSPOLISFÖRENINGEN

www.beredskapspolisen.org

info@beredskapspolisen.org

Plusgirokonto: 1697847-0

Organisationsnr: 802431-0586

plats för porto

BEREDSKAPSPOLISFÖRENINGEN

Beredskapspolisföreningens styrelse:

Ordförande: Mikael Sörensen (Skåne) - mikael.sorensen@beredskapspolisen.org

Sekreterare: Urban Nordell (Halland) - urban.nordell@beredskapspolisen.org

Kassör: Johan Larsson (Kronoberg) - johan.larsson@beredskapspolisen.org

Ledamot: Fredrik Brander (Västra Götaland) - fredrik.brander@beredskapspolisen.org

Ledamot: Peter Backéus (Jönköping) - peter.backeus@beredskapspolisen.org

Suppleant: Mikael Jensen (Skåne) - mikael.jensen@beredskapspolisen.org

Suppleant: Mattias Andersson (Värmland) - mattias.andersson@beredskapspolisen.org

Beredskapspolisföreningen har medlemmar i samtliga län utom Gotland som saknar egen beredskapspolisavdelning

